

Številka: 00104-508/2017/5

Datum: 16. 11. 2017

Odgovor na poslansko vprašanje Jožeta Tanka v zvezi z obveznostjo preverjanja vozniških sposobnosti za voznike, ki so starejši od 80 let

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije dr. Milan Brglez je Vladi Republike Slovenije v reševanje posredoval poslansko vprašanje, ki ga je nanj naslovil poslanec Jože Tanko v zvezi z obveznostjo preverjanja vozniških sposobnosti za voznike, ki so starejši od 80 let.

V pisnem poslanskem vprašanju poslanec sprašuje ali namerava vlada kaj storiti za zmanjšanje teh visokih stroškov ter kakšni so razlogi, da se zahteva predložitev zdravniškega spričevala ravno za voznike, ki dopolnijo 70 let. Poslanec tudi prosi za podatke o povzročiteljih prometnih nesreč za voznike B kategorije po starostnih skupinah (18-24, 25-30, 31-40, 41-50, 51-60, 61-70, 71-80, 81-90 in nad 90 let) za obdobje zadnjih petih let.

Vlada Republike Slovenije v zvezi s postavljenimi vprašanji in prošnjo pojasnjuje naslednje:

Prometna varnost je za vsakega od nas, naše svojce in najbližje, neposredno odvisna tudi od telesne in duševne zmožnosti posameznega udeleženca cestnega prometa za varno vožnjo vozila. Slednje predstavlja zelo kompleksno dejavnost, verjetno eno najbolj kompleksnih, s katero se večina od nas vsakodnevno srečuje. Razmere na cesti so nepredvidljive in zato od vsakega voznika ves čas vožnje zahtevajo zbranost, dobro pozornost, celovito oceno stanja ter hitre in premišljene reakcije. Sposobnost za vožnjo je odvisna:

- od zdravstvenega stanja vsakega posameznika, ki ima lahko eno ali celo več bolezni naenkrat in posledične medsebojne interakcije med različnimi boleznimi,
- od sprememb, ki jih s seboj prinese staranje ter
- drugih dejavnikov, ki lahko pri vozniku prehodno spremenijo zmožnost za vožnjo.

Staranje je fiziološki proces, povezan z veliko dejavniki, ki lahko zelo spremenijo zmožnost osebe za varno vožnjo, saj lahko že fiziološko privede do strukturnih in funkcionalnih sprememb. Od teh je za vožnjo najpomembnejše predvsem poslabšanje vidne funkcije (poslabša se ostrina vida, zoži se vidno polje in podobno), poslabšanje sluha, podaljša se čas zaznave, pomembne spremembe pa se dogajajo tudi na področju višjih živčnih funkcij.

Bolezni in degenerativne spremembe so v starosti bistveno pogostejše kot v drugih starostnih obdobjih, na varno vožnjo pa ne vplivajo samo bolezni same, temveč pogosto tudi zdravila, predpisana za zdravljenje teh bolezni ali lajšanje težav. Prav tako so zmožnosti adaptacije organizma, tako na samo bolezen kot na eventualne neželene učinke zdravljenja, z leti vse manjše. Opozoriti je treba tudi na dejstvo, da starejše osebe zelo pogosto nimajo le ene bolezni, temveč več, ki vsaka zase in tudi skupno lahko zelo spremenijo telesno in duševno zmožnost za vožnjo vozila.

Glede na navedeno se ocenjuje, da je okrog 20 % starostnikov zdravih, od 30 % do 50 % bolnih, ki še zmorejo fizično in psihično opravljati svojo družbeno vlogo, okrog 10 % težko

bolnih, od 10 % do 15 % pa jih potrebuje stalno pomoč pri vsakodnevnih osebnih opravilih. To je tudi razlog, zakaj se države odločajo, da se po določeni starosti telesna in duševna zmožnost voznikov za nadaljnjo varno udeležbo v cestnem prometu redno preverja.

Direktiva 2006/126/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o voznških dovoljenjih (prenovitev) v 7. členu določa, da je eden temeljnih pogojev za podaljšanje veljavnosti voznškega dovoljenja kategorij C, CE, C1, C1E, D, DE, D1 in D1E nadaljnje izpolnjevanje minimalnih standardov fizične in duševne sposobnosti za vožnjo, kot so določeni v Prilogi III direktive, kar voznik dokazuje z veljavnim zdravniškim spričevalom. Nadalje je še določeno, da države članice lahko tudi pri podaljšanju voznških dovoljenj za kategorije AM, A1, A2, A, B, B1 in BE zahtevajo pregled, pri katerem se ugotavlja telesna in duševna zmožnost za vožnjo, skladno z minimalnimi standardi fizične in duševne sposobnosti za vožnjo, kot so določeni v Prilogi III direktive ter, da države članice lahko skrajšajo obdobje veljavnosti voznških dovoljenj za imetnike, ki prebivajo na njihovem ozemlju, ki so dopolnili 50 let, z namenom, da se pogosteje izvajajo zdravniški pregledi.

Navedene določbe direktive so bile v pravni red Republike Slovenije prenesene z uveljavitvijo določbe 58. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varnosti cestnega prometa (Uradni list RS, št. 37/08), ki se je začela uporabljati 19. januarja 2013. Z 58. členom zakona je bilo predpisano, da se imetniku voznškega dovoljenja kategorij AM, A1, A2, A, B, B1 in BE, ki dopolni starost 70 let, podaljša veljavnost voznškega dovoljenja, če predloži zdravniško spričevalo, da je telesno in duševno zmožen za vožnjo motornega vozila določene kategorije. Veljavnost voznških dovoljenj kategorij C, CE, C1, C1E, D, DE, D1 in D1E se po poteku podaljša, če imetnik voznškega dovoljenja predloži zdravniško spričevalo, da je telesno in duševno zmožen za vožnjo motornega vozila določene kategorije. Enako je določeno tudi v veljavni določbi 59. člena Zakona o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16).

Izhajajoč iz omenjenih določb direktive, je predlagatelj zakona sledil obveznim določbam direktive, delno pa upošteval t. i. diskrecijsko pravico, ki jo direktiva državam članicam daje, da lahko skrajšajo obdobje veljavnosti voznških dovoljenj za osebe, ki dopolnijo starost 50 let. Predlagatelj zakona je pri tem izhajal iz izkušenj, dotedanje ureditve in pomena zagotavljanja jamstva za izpolnjevanje minimalnih standardov psihofizične sposobnosti pri vožnji v cestnem prometu, upoštevajoč pri tem specifičnost posameznih kategorij voznikov.

Prav tako je treba poudariti, da Pravilnik o zdravstvenih pogojih voznikov motornih vozil (Uradni list RS, št. 47/11, 67/14, 12/16 in 85/16), izdan na podlagi določb Zakona o voznikih, ne predpisuje posebne obravnave starejših voznikov, kar pomeni, da so starejši vozniki obravnavani enako kot vsi ostali vozniki, ki potrebujejo zdravniški pregled za podaljšanje veljavnosti voznškega dovoljenja. Specialist medicine dela, prometa in športa, v okviru pregleda in na podlagi zdravstvene dokumentacije, ki jo o vozniku vodi izbrani zdravnik, ter opravljenega kliničnega pregleda voznika – vključno s pregledom ustreznih vidnih funkcij – ugotovi ali je posameznik sposoben za vožnjo. V primeru, da gre za voznike s kroničnimi boleznimi, upošteva tudi že obstoječe izvide specialistov. Pravilnik predpisuje, kako se točkovno ovrednoti tak pregled, kar je osnova za izračun cene pregleda. To pomeni, da pri starejšem vozniku, pri katerem je za presojo zmožnosti za vožnjo dovolj en sam pregled, strošek tega pregleda ne more presegati okvirov, ki jih za izračun cene storitve predpisuje pravilnik.

Če specialist medicine dela, prometa in športa, na podlagi ugotovitev iz prej opisanega pregleda, dokumentacije in kliničnega pregleda voznika, ne more presoditi o nadaljnji zmožnosti za vožnjo, lahko zahteva še druge preglede, opravi druge preiskave ali zahteva opravo praktičnega preizkusa vožnje, in sicer z namenom, da zbere dovolj informacij za presojo telesne in duševne zmožnosti za varno vožnjo osebe. Tudi za te preiskave je v pravilniku predpisan način izračuna cene, izvajalec zdravstvene dejavnosti pa mora vse zahtevane dodatne preglede

oziroma preiskave v zdravstveni dokumentaciji pisno obrazložiti (obrazložiti, zakaj se je pri osebi odločil za dodatne preglede ali preiskave).

Dodatni pregledi pri psihologu ali pri okulistu (pa tudi vsi ostali dodatni pregledi ali preiskave) torej niso kot obvezni predpisani za vse voznike, ampak so namenjeni tistim voznikom, pri katerih specialist medicine dela, prometa in športa, na podlagi predpisanega pregleda zdravstvene dokumentacije ali kliničnega pregleda ne more razjasniti, ali je voznik še naprej zmožen za varno vožnjo.

Gre za dodatne preglede in preiskave, namenjene tistim starejšim voznikom, katerih omejitve za vožnjo so kompleksnejše in jih je več ter le na takšen način lahko dokažejo, da so še zmožni za varno udeležbo v prometu.

Opisani sistem omogoča, da čim več oseb, tako starejših kot tudi tistih z večjimi zdravstvenimi težavami, lahko še naprej vozi motorno vozilo. To lahko zelo izboljša kvaliteto njihovega življenja, hkrati pa ohranja dovolj visok nivo varnosti vseh udeležencev v prometu.

Število povzročiteljev prometnih nesreč med vozniki osebnih vozil je razvidno iz priložene tabele. Podatki so nekoliko drugačni od zahtevanih, saj Policija zbira in statistično obdeluje le podatke po vrsti vozila in po starostnih skupinah, ki so navedene v priloženi tabeli.

Starost/leto	2012	2013	2014	2015	2016
18 do 24 let	2.394	1.906	1.816	1.769	1.774
24 do 34 let	3.530	3.123	2.798	2.854	2.859
34 do 44 let	2.684	2.309	2.355	2.232	2.241
44 do 54 let	2.392	1.984	1.923	1.765	1.775
54 do 64 let	1.806	1.560	1.500	1.450	1.457
64 do 70 let	697	608	606	615	684
70 do 80 let	920	798	814	869	823
80 do 90 let	340	282	286	325	371
nad 90 let	12	10	14	13	25
SKUPAJ	14.775	12.580	12.112	11.892	12.009

Vir: Policija